

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

گفتمان سازی رسانه‌ای بیانیه گام دوم انقلاب

گفتمان سازی سبک زندگی

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: فریفته هدایتی

۳ مقدمه
۴ مهمترین محورهای بیانات مقام معظم رهبری در خصوص گفتمان سازی سبک زندگی
۵ مهمترین محورهای بیانات مقام معظم رهبری در خصوص گفتمان سازی سبک زندگی
۶ مهمترین مقوله ها و مفاهیم مرتبط با محورهای بیانات مقام معظم رهبری
۶ در خصوص گفتمان سازی سبک زندگی:
۶	❖ تبدیل سبک زندگی سالم و عقلانی قرآن به سبک زندگی غالب در جامعه
۶	❖ هشدار به همه به ویژه دولتمردان در مورد اهتمام به سبک زندگی بومی به دلیل تاثیرات آن در سطح ملی
۷	❖ پرهیز از سبک زندگی غربی و تقابل جدی با حامیان و اشاعه دهندگان این سبک:
۸	❖ ارتقای نقش جوانان برای تقویت سبک زندگی اسلامی/ایرانی
۸	❖ هدف گذاری و طراحی دشمنان برای ضربه زدن به ج.ا.ا. از طریق تغییر سبک زندگی
۹	❖ انحراف سبک زندگی جامعه به ویژه دولتمردان از سبک زندگی مطلوب اسلامی
۹	❖ احصای شاخص های عینی و عملی سبک زندگی و اشاعه تدریجی و نرم آن
۱۰	❖ پایه گذاری تمدن الهی/اسلامی برپایه سبک زندگی خدامحور
۱۰	❖ شهدا الگوی بهینه و عینی برای تعمیم سبک زندگی مطلوب
۱۰	❖ بستر نرم شکل گیری آرمانشهر اسلامی: سبک زندگی مومنانه
۱۰ نگاه آینده نگرانه و تمدن ساز به سبک زندگی:
۱۱	❖ غفلت از هدفگذاری و اهتمام به سبک زندگی بومی

بیانیه گام دوم بر چگونگی حفظ انقلاب اسلامی و پاسداشت ارزش‌های آن تاکید دارد. و ضمن تبیین اجمالی پیشینه انقلاب اسلامی چشم انداز آینده آن را از منظر بالاترین مقام سیاسی کشور تشریح می‌کند.

یکی از مهم‌ترین توصیه‌های محوری در بیانیه گام دوم انقلاب به محور سبک زندگی اختصاص یافته و این موضوع شاید از آن جهت است که سبک زندگی یکی از گفتمان‌های مقام معظم رهبری (مدظله العالی) است که همواره روی آن تاکید داشته و مطالب متعددی را نسبت به این مساله مطرح کرده‌اند. ح‌سب سبک و اهمیت این مساله در نزد ایشان به حدی است که در این بیانیه می‌فرمایند: «سخن لازم در این باره بسیار است. آن را به فرصتی دیگر وامی‌گذارم و به همین جمله اکتفا می‌کنم که تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران، زیان‌های بی‌جبران اخلاقی، اقتصادی، دینی و سیاسی به کشور و ملت ما زده است. مقابله با آن جهادی همه‌جانبه و هوشمندانه می‌طلبد که باز چشم امید در آن به شما جوان‌هاست.»^۱ در این بیانیه حدود بیست مرتبه کلمه «جهاد» به کار رفته و اساساً روح این بیانیه، جهادی است. اما نسبت به سبک زندگی تصریح می‌کنند که برای مقابله با سبک زندگی غرب، اولاً، نیازمند جهادی همه‌جانبه هستیم. همه‌جانبه یعنی در همه ابعاد فردی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، علمی و... و ثانیاً، این جهاد همه‌جانبه باید هوشمندانه هم باشد؛ یعنی بسیار ح‌سب شده،

عالمانه و محققانه و بدون عجله و به دور از شعار و احساسات محض.^۲

و چنانچه در بیانیه تصریح شده است این امر نیاز به فرهنگ‌سازی و گفتمان‌سازی دارد. مقام معظم رهبری در باره اهمیت گفتمان‌سازی در خصوص آرمان‌های انقلاب می‌فرمایند: اگر می‌خواهیم یک خواسته‌ای تحقق پیدا کند، قدم اول این است که این خواسته را به صورت یک گفتمان پذیرفته شده در بیاوریم.^۳ به واقع اگر تفکری به صورت گفتمان در آمد، اجرای آن دیگر کار دشواری نیست.^۴ در نگاه ایشان گفتمان یعنی، یک مفهوم و یک معرفت در برهه‌ای از زمان در یک جامعه همه‌گیر بشود.^۵ در حقیقت گفتمان یعنی باور عمومی؛ یعنی آن چیزی که به صورت یک سخن مورد قبول عموم تلقی بشود، مردم به آن توجه داشته باشند.^۶ ایشان تاکید می‌کنند که باید این گفتمان‌سازی انجام بگیرد که البته نقش رسانه‌ها و بخصوص نقش روحانیون و نقش بزرگان و اساتید دانشگاهی حتماً نقش بارز و مهمی است.^۷

۱. بیانیه گام دوم انقلاب.

۲. حجت الاسلام و المسلمین دکتر احمد حسین شریفی، استاد حوزه و دانشگاه، سبک زندگی در گام دوم انقلاب اسلامی، رجب‌نیوز، ۹۸/۴/۶

۳. بیانات، ۹۴/۴/۱۳

۴. بیانات، ۹۰/۱۰/۱۴

۵. بیانات، ۸۸/۹/۲۲

۶. بیانات، ۹۲/۱۲/۱۵

۷. همان .

گفتمان سازی فرایندی برنامه‌ریزی شده، و زمان‌بر و نیازمند تکرار و تاکید بر مفاهیم و مقوله‌های اصلی تشکیل دهنده یک گفتمان است تا تبدیل به ادبیات رایج جامعه شود. برای گفتمان‌سازی «سبک زندگی» لازم است نهادهای دست‌اندرکار فرهنگ سازی و گفتمان سازی از جمله رسانه‌ها و در راس آنها رسانه ملی، مفاهیم و مقوله‌های اصلی این گفتمان را محور تولید محتوای خود قرار دهند و به شیوه‌های مختلف به تکرار هنرمندانه آنها بپردازند.

بهترین مرجع برای استخراج این مفاهیم و مقوله‌ها نیز بیانات مقام معظم رهبری است و لذا این پژوهش^۱ با استخراج این مفاهیم و مقوله‌ها در صدد است تا زمینه‌ای برای سیاستگذاری و تولید محتوای رسانه‌ای برای گفتمان سازی ترویج سبک زندگی اسلامی-ایرانی، به عنوان یکی از محورهای اصلی بیانیه گام دوم انقلاب^۲، فراهم آورد.

✓ مهمترین محورهای بیانات مقام معظم رهبری در خصوص گفتمان سازی سبک زندگی

از تحلیل مضمونی بیانات گذشته مقام معظم رهبری و بیانیه گام دوم انقلاب چنین بر می‌آید که سبک زندگی از منظر ایشان باید هم‌سو با سبک ارائه شده از سوی پیامبران الهی باشد و زندگی شهدا و بزرگان در این مسیر به عنوان نمونه و الگوهای والا و بهینه معرفی می‌شود. که باید بر مبنای شاخص‌های رفتاری، مصادیق آن را در زندگی روزمره بدست آورد و ترویج کرد. در این میان تربیت و جهت‌دهی به سبک زندگی جوانان در اولویت و ارجحیت است. از سویی دولتمردان باید در عین اینکه خود در زندگی شخصی و سلوک روزمره خود معتقد و متعهد به سبک زندگی دینی/اسلامی و ایرانی هستند این سبک را به عنوان سبک بهینه و مطلوب گسترش دهند. ایشان با اشاره به انحراف سبک زندگی غالب جامعه از سبک زندگی معیار، که همان سبک زندگی دینی و قرآنی است، این سوگیری و انحراف را بیشتر متوجه مسئولان و دولتمردان می‌دانند. بر این اساس انحراف مسئولان هم به دلیل فاصله گرفتن سبک زندگی خصوصی آنها از سبک زندگی معیار و ساده‌ای است که توضیح داده شد و هم ناشی از غفلت آنها از دست‌های پیدا و پنهانی است که مردم و به ویژه جوانان و نسل آینده را به سمت الگوگیری از سبک زندگی غربی سوق می‌دهند. از نظر ایشان این غفلت نه تنها منفذی برای ورود دشمن و منحرف کردن جامعه از ارزش‌ها، اصول و هویت اسلامی است، بلکه راه مناسبی برای ضربه زدن به نظام و حاکمیت اسلامی به شمار می‌رود. بنابراین پیام اصلی از این متون گردآوری شده، نشان می‌دهد که رهبر انقلاب آینده‌نگرانه به موضوع سبک زندگی می‌نگرند و آن را بستر نرم و مناسبی برای شکل‌گیری تمدن اسلامی تلقی می‌کنند که در تقابل با تمدن غربی قرار دارد. این مضامین و پیام‌های اصلی آن را می‌توان در نمودار زیر خلاصه کرد:

^۱ این پژوهش بر اساس مجموعه کتابهای "گفتمان سازی بیانیه گام دوم انقلاب"، مرکز تحقیقات صدا و سیما، ج. ۱، ۱، تهران، ۱۳۹۸، انجام شده است.

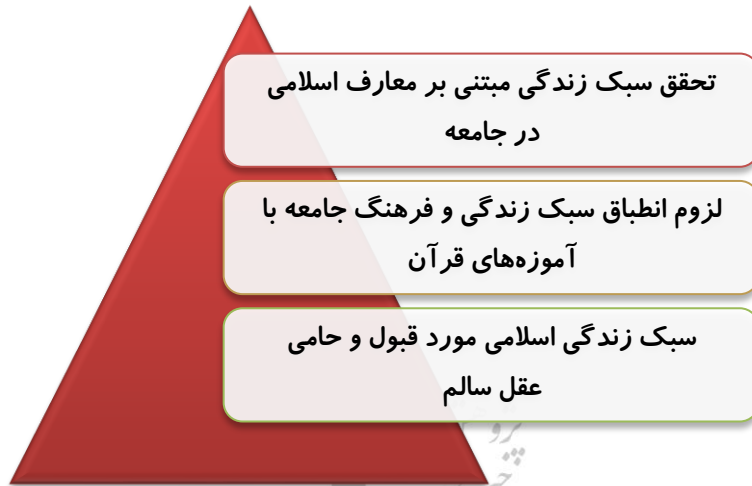
^۲ بیانیه گام دوم انقلاب مشتمل بر ۷ محور اصلی است که عبارتند از: علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن، سبک زندگی

مهمترین محورهای بیانات رهبر معظم انقلاب در خصوص گفتمان سازی سبک زندگی

مهمترین مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با محورهای بیانات مقام معظم رهبری
در خصوص گفتمان‌سازی سبک زندگی:

❖ تبدیل سبک زندگی سالم و عقلانی قرآن به سبک زندگی غالب در جامعه

❖ هشدار به همه به ویژه دولتمردان در مورد اهتمام به سبک زندگی بومی به دلیل تاثیر آن در سطح ملی

❖ پرهیز از سبک زندگی غربی و تقابل جدی با حامیان و اشاعه دهندگان این سبک:

بی توجهی سبک زندگی غربی به مفهوم خانواده و پرهیز از الگوگیری از آنها

هشدار در مورد هدف سند ۲۰۳۰ برای تربیت کودکان بر مبنای سبک زندگی غربی

وجود تقی زاده های جدید و تمایل شدید آنها به ترویج سبک زندگی غربی در ایران

تلاش تقی زاده های جدید برای ترویج سبک زندگی غربی در مدارس و دانشگاه ها

تقی زادگان جدید حامیان سند ۲۰۳۰ و اشاعه دهندگان سبک زندگی غربی

تقابل تقلید از سبک زندگی غربی با استقلال فرهنگی

❖ ارتقای نقش جوانان برای تقویت سبک زندگی اسلامی/ایرانی

ایستادگی جوانان و مردم انقلابی در برابر تفکر تقی زاده ها

انتظار از جوانان برای مقابله با سبک زندگی زیانبار غربی

مقابله ج.ا.ا. با سبک زندگی غربی و همراهی نخبگان با آن

ضرورت دستیابی به مصادیق فکری و کاربردی سبک زندگی از سوی دانشجویان

مکلف نمودن جوانان به اشاعه عملی سبک زندگی اسلامی/ایرانی

❖ هدف گذاری و طراحی دشمنان برای ضربه زدن به ج.ا.ا. از طریق تغییر سبک زندگی

تسلط غریبان بر سیاست و اقتصاد جوامع عقب مانده از طریق کسب دانش و تحمیل سبک زندگی غربی

تلاش دشمنان برای تهی کردن پشتوانه دینی و مردمی انقلاب با تغییر سبک زندگی

شکل یافتن مراکزی در غرب با هدف تغییر سبک زندگی در ایران

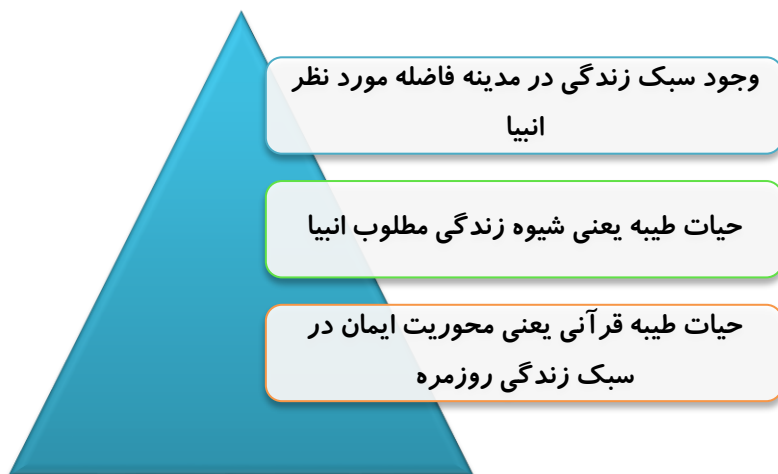
❖ انحراف سبک زندگی جامعه به ویژه دولتمردان از سبک زندگی مطلوب اسلامی

❖ احصای شاخص های عینی و عملی سبک زندگی و اشاعه تدریجی و نرم آن

❖ پایه گذاری تمدن الهی/اسلامی بر پایه سبک زندگی خدامحور

❖ شهدا الگوی بهینه و عینی برای تعمیم سبک زندگی مطلوب

❖ بستر نرم شکل گیری آرمانشهر اسلامی : سبک زندگی مومنانه

نگاه آینده نگرانه و تمدن ساز به سبک زندگی :

❖ غفلت از هدفگذاری و اهتمام به سبک زندگی بومی

هشدار به همه، به ویژه مسئولان در مورد اهتمام به حفظ سبک زندگی بومی به دلیل تاثیرات آن در سطح ملی

انحراف سبک زندگی جامعه به ویژه دولتمردان از سبک زندگی مطلوب اسلامی

پرهیز از سبک زندگی غربی و تقابل جدی با حامیان و اشاعه دهندگان این سبک

هدف گذاری و طراحی دشمنان برای ضربه زدن به ج.ا.ا از طریق تغییر سبک زندگی

